

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 353/08-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. S., B., zastúpenej advokátkou JUDr. T. M., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd; práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 9 ods. 1 a 3 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Okresného súdu Bratislava V č. k. 17 P 52/07-58 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 33/07-10; ako aj vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 17 P 427/06 a pod sp. zn. 17 P 52/07 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 33/07 takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júla 2007 zaslaná telefaxom a 19. júla 2007 poštovou prepravou doručená a 20. júla 2007 doplnená sťažnosť M. S., B., zastúpenej advokátkou JUDr. T. M., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“); práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a práv podľa čl. 32 ods. 4 listiny a práv podľa čl. 9 ods. 1 a 3 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 P 52/07-58 a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 CoP 33/07-10; ako aj vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 P 427/06 a pod sp. zn. 17 P 52/07 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 33/07.

2. Zo sťažnosti vyplynulo, že: «Dňa 29. 12. 2006 súd vydal predbežné opatrenie, ktorým maloletých A. a A. S., deti sťažovateľky, zveril do osobnej starostlivosti navrhovateľa - otca a sťažovateľku zaviazal platením výživného. Súd vydal toto predbežné opatrenie na základe tvrdení navrhovateľa, že sťažovateľka chce deti uniesť do Českej republiky, keď požiadala o vydanie cestovných pasov a že demoralizujúco pôsobí na deti. Sťažovateľka nemala možnosť k návrhu sa vyjadriť. Dňa 26. januára 2007 preto podala v zákonnej lehote voči uzneseniu prvostupňového súdu odvolanie, ktoré doložila dôkazmi, ktoré vyvracajú tvrdenia navrhovateľa a vyvolávajú závažné pochybnosti o úmysloch otca a dôvodoch podania návrhu, poukazujú na rozpory jeho tvrdení a nesplnenie podmienok na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 16. 5. 2007 odvolací súd vydal uznesenie, ktorým rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že otec napadnuté rozhodnutie navrhol

ako vecne správne potvrdiť. Súd uviedol, že v odvolaní neboli uvedené žiadne také skutočnosti, ktoré by mali za následok zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa. Ďalej uviedol, že podmienkou je preukázanie nároku a potreby dočasnej úpravy a že z obsahu spisu je preukázaná potreba dočasnej úpravy. Uviedol „Z odvolania vyplývajúce námietky matky bude prvostupňový súd prejednávať v rámci konania o výkone rodičovských práv a povinností. V tomto prípade sa bude prvostupňový súd zaoberať všetkými námietkami, ktoré matka v odvolaní vzniesla.“ Orgán sociálnoprávnej ochrany sa k návrhu ani odvolaniu nevyjadroval a nezisťoval pomery rodičov a detí. Sťažovateľka sa na príslušné orgány sociálnoprávnej ochrany, ako aj školu opakovane obracala, tie jej však nechceli poskytnúť žiadnu súčinnosť a odkazovali ju výlučne na súd.

Dňa 24. 1. 2007 na základe uznesenia súdu, doručil otec návrh na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k mal. deťom. Dňa 22. 2. 2007 bolo odporkyni doručené uznesenie Okresného súdu Bratislava V, ktorým súd rozhodol o prerušení konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom S. do času rozvodu. O prerušení konania súd rozhodol s odkazom na ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c) OSP, z dôvodu, že prebieha konanie o odvolaní voči predbežnému opatreniu, ktorým boli deti zverené do starostlivosti otca. Dňa 8. marca 2007 podala sťažovateľka voči rozhodnutiu súdu odvolanie. O odvolaní nebolo do dnešného dňa rozhodnuté a vo veci sa nekoná. Dňa 1. júna 2007 podala matka v konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností do času rozvodu návrh na predbežné opatrenie úpravu styku s maloletými deťmi. Vo veci nebolo doteraz rozhodnuté.

Súčasne s týmito konaniami prebieha konanie o rozvode, na ktorom matka od začiatku uvádza, že otec neumožňuje styk s deťmi. Zo správ orgánu sociálnoprávnej ochrany vyplynulo, že deti si neželajú žiť s otcom, čo potvrdzuje správa psychologičky, ktorú matka predložila v konaní o vydanie predbežného opatrenia. Deti uviedli, že čakajú, kým súd vydá rozhodnutie a môžu sa vrátiť k mame, „nejako dovtedy vydržíme“. Súd rovnako v tomto konaní zistil a to zo správ školy a lekárky, že matka zabezpečovala celý čas riadne starostlivosť o deti, čo nakoniec pri výsluchu v rozpore s tvrdeniami v návrhu uviedol aj otec. Momentálne je vo veci nariadené znalecké dokazovanie, na zistenie najlepších predpokladov pre výchovu detí. Zároveň sa prešetruje zlé zaobchádzanie s deťmi zo strany otca, ktorého prejavy po odlúčení od matky spozorovala tak matka, ako aj stará

matka detí, ktorá o tom urobila oznámenie orgánu sociálnoprávnej ochrany, ktorý o tom informoval súd. Súd neprijal žiadne opatrenia. Avšak orgány činné v trestnom konaní postúpili vec Bráne do života na zistenie a vyšetrenie detí.

Matka do spisu založila viaceré dôkazy, z ktorých vyplýva, že deti majú z otca strach a do momentu, kým nežiadal o ich zverenie ich starostlivosť zabezpečoval len materiálne. Deti nechcú s otcom žiť v spoločnej domácnosti a želajú si, aby starostlivosť o nich zabezpečovala matka. Existujú vážne pochybnosti o kvalite starostlivosti, resp. o tom, kto zabezpečuje starostlivosť o deti a aké boli dôvody otca na získanie detí do starostlivosti. Od momentu, keď boli deti zverené do starostlivosti otca, ten sa odsťahoval na neznáme miesto, o deťoch matku neinformoval a bránil matke a deťom v styku.

Postup súdov v konaní o vydaní predbežného opatrenia, ktorého dôsledkom bolo odňatie detí z jej osobnej starostlivosti a vytrhnutie detí z ich domáceho prostredia, vníma sťažovateľka ako porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, vrátane práv garantovaných Dohovorom o právach dieťaťa - čl. 9. Nielenže nemala možnosť vyjadriť sa k návrhu, ale aj v odvolacom konaní, ktoré má za úlohu napraviť dôsledky možného nesprávneho posúdenia veci prvostupňovým súdom, sa tento nezaoberal jej námietkami a odkázal ju na konanie vo veci samej, v ktorom by sa mal podľa jeho názoru súd namietanými skutočnosťami zaoberať. Takéto rozhodnutie nie je možné vnímať ako naplňajúce právo na spravodlivý proces, ktoré si vyžaduje náležité odôvodnenie a vysporiadanie súdu so všetkými skutkovými a právnymi okolnosťami tvrdenými účastníkom konania. O to viac to platí v prípadoch, kedy účastníčka konania nemala možnosť ovplyvniť rozhodnutie prvostupňového súdu a prispieť k náležitému zisteniu skutkového stavu, aj s poukazom na to, že vo svojom dôsledku ide o rozhodnutie týkajúce sa starostlivosti o maloletých, aj keď s účinkami predbežnej povahy.

Toto rozhodnutie však dopadá na postavenie sťažovateľky o to tvrdsie, že nielenže nebolo vydané v zákonnej lehote 30 dní, ale navyše uplatnenie zákonného práva podať odvolanie, vyvolalo vydanie rozhodnutia, ktorým bolo konanie vo veci samej nezákonne odročené. V konaní o úpravu práv a povinností voči mal. do času rozvodu je nesporné, že súd má od momentu podania návrhu postupovať vo veci bez zbytočného odkladu a zabezpečiť tak maloletým, tak aj účastníkom účinnú ochranu ich práv. Práve z dôvodu

uvádzania závažných okolností v odvolaní, mal vo veci okamžite nariadiť pojednávanie a nečakať na závery odvolacieho súdu, ktoré vo svojej podstate ani nikdy nemôžu pôsobiť prejudiciálne vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, čo vyplýva z povahy predbežného opatrenia. Existencia opravného prostriedku a jeho využitie voči rozhodnutiu o vydaní predbežného opatrenia, tak paradoxne zhoršilo postavenie účastníčky konania, ktorá musí znášať stav vyvolaný predbežným opatrením bez toho, aby sa vo veci samej akokoľvek konalo, čím došlo k faktickému rozhodnutiu vo veci samej. Osobitná ochrana účastníkov konania veciach starostlivosti súdu o maloletých je vyjadrená aj v § 176 ods. 2 O. s. p., ktorá ukladá súd rozhodovať bez zbytočného odkladu, najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania. Konanie možno predĺžiť, len ak z vážnych dôvodov a z objektívnych príčin nemožno vykonať dôkazy. Táto lehota bola však zmeškaná bez akýchkoľvek objektívnych príčin, ktoré by bránili konať vo veci.

Potom, čo súd nekonal, podala sťažovateľka v tomto konaní, dňa 1. 6. 2007, návrh na predbežné opatrenie, ktorým žiadala súd, aby upravil styk s maloletými do času rozvodu. O tomto návrhu súd doteraz nerozhodol. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že o zabraňovaní otca v styku s maloletými je súd informovaný od 26. januára 2007, pričom neurobil žiaden úkon smerujúci k ochrane práv účastníkov. S odvolaním na to, čo bolo uvedené vyššie, súd nedodrжал nielen svoju povinnosť rozhodnúť o návrhu v zákonnej lehote, ale aj povinnosť postupovať vo veci z úradnej povinnosti a ochraňovať práva účastníkov nesporového konania. Naopak vyžiadal si od účastníka plnomocenstvo, ktoré v konaní bolo predložené, ale nachádza sa na odvolacom súde. Na tomto mieste odkazujeme na judikatúru Ústavného súdu, ktorý sa v rozhodnutí IV. ÚS 63/03 z 9. júla 2003, ohľadom postupu súdu vyjadril v tom zmysle „Okresný súd so zreteľom na predmet konania a jeho povinnú starostlivosť o maloletých si mal ponechať tie časti spisu, ktoré boli nevyhnutné na konanie o odvolaní, prípadne vytvoriť pre odvolací súd zberný spis a inak konať vo veci, v ktorej sa podali tri čiastkové návrhy, bez ohľadu na odvolacie konanie proti nemeritórnemu rozhodnutiu, ktorým je aj uznesenie o predbežnom opatrení.

Sťažovateľka je preto toho názoru, že rozhodnutie súdu o predbežnom opatrení vydanom po uplynutí zákonnej lehoty a to bez náležitého odôvodnenia a zaoberania sa skutočnosťami tvrdenými účastníkom je porušením práva na spravodlivý proces podľa čl. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Ústavný súd Slovenskej republiky už vo svojich

rozhodnutiach vyslovil v súlade s rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03). Tieto princípy rozhodovania súdov musia byť pritom zachované za každých okolností a to aj v rámci rozhodovaní nemeritórnych.

Všeobecný súd je povinný a oprávnený v nesporových konaniach vykonávať dôkazy nielen v rozsahu svojej zákonnej kompetencie, ale aj v rozsahu ústavnej zodpovednosti za zistenie skutkového stavu, ktoré nemôže závisieť od vôle účastníkov konania. (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 78/03 z 24. apríla 2003). Preto postup súdu, kedy v konaní o predbežnom opatrení, a ani v konaní o úprave práv a povinností voči mal. do času rozvodu nevykonával žiadne dokazovanie za v rozpore s princípom spravodlivého procesu.

Takýto postup súčasne nie je možné považovať za ústavne konformným s účelom konania a rovnako v súlade so záväzkami, ktoré Slovenská republika prevzala. Poukazujeme na Čl. 9 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa:

1. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, ibaže príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade s platným právom a v príslušnom konaní určia, že také oddelenie je potrebné v záujme dieťaťa. Také určenie môže byť nevyhnutné v niektorom konkrétnom prípade, napríklad, ak ide o zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa rodičmi alebo ak rodičia žijú oddelene a treba rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa.

2. V akomkoľvek konaní podľa odseku 1 sa poskytuje všetkým dotknutým stranám možnosť zúčastniť sa na konaní a oznámiť svoje stanoviská.

3. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa oddeleného od jedného alebo oboch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, ibaže by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa.

Tak ako už vo svojej judikatúre Ústavný súd konštatoval: Štátne orgány SR s právom konať vo vzťahoch, ktoré sú predmetom Dohovoru opravách dieťaťa, majú povinnosť podniknúť účinné opatrenia na ochranu práv zaručených týmto dohovorom. (II. ÚS 49/97).

V konaní o vydaní predbežného opatrenia, ktoré bolo vydané bez možnosti vyjadrenia detí a matky k návrhu a bez riadneho zistenia, že takéto rozhodnutie je v záujme detí. Navrhovateľ nepredložil žiaden dôkaz, z ktorého by vyplývalo, že dochádza k zanedbávaniu alebo zneužívaniu dieťaťa, naopak rozhodnutie súdu viedlo k odňatiu detí zo starostlivosti matky, kde neboli zistené žiadne pochybenia vo výchove, a naopak je tu podozrenie zo zanedbávania detí práve zo strany otca. Práve z dôvodov vážnych dôsledkov, ktoré môže mať aj predbežné opatrenie, v rámci ktorého nie je potrebné vykonávať dokazovanie, je v prípade rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o maloletých použitie tohto prostriedku právnej ochrany osobitne zvažovať a dodržiavať pritom nielen procesné postupy vyplývajúce z OSP, ale aj medzinárodnoprávných záväzkov, ktoré SR prijala. Za daných okolností sme toho názoru, že postup súdov, ktorý si na jednej strane nevypočuli stanovisko matky a vydali rozhodnutie, neoslovili orgán sociálnoprávnej ochrany a následne odvolací súd sa odmietol zaoberať námietkami matky, ako v rozpore s vyššiemu uvedenými zásadami...

Postupom súdu v konaní došlo k hrubému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a práva na spravodlivý proces a prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných, tým, že súdy na jednej strane nerozhodli vo veciach bezodkladne a to ani v rámci zákonných lehôt uložených mu zákonom, alebo rozhodli bez náležitého zistenia skutkového stavu zodpovedajúcemu ochrane práv maloletých a bez náležitého odôvodnenia.

Opätovne je preto treba konštatovať, že princíp spravodlivého procesu môže byť dodržaný len tam, kde súd pri rozhodovaní dodrží zákonný postup pri rozhodovaní o právach a povinnostiach osôb. Súd musí nielen meritórne správne vo veci rozhodnúť a správne aplikovať hmotnoprávne predpisy, ale takéto rozhodnutie musí vychádzať výlučne z bezvýhradného rešpektovania všetkých procesných predpisov a postupov, ktoré sa na konanie vzťahujú.

Základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov nezodpovedá akýkoľvek, hoci aktívny postup súdu, ale len ten, do ktorého sa premieta zásada hospodárnosti súdneho konania, rešpektovanie ktorej je nevyhnutným predpokladom rýchleho a účinného poskytnutia právnej ochrany. Takýto postup v konaniach Okresného súdu V a Krajského

súdu v Bratislave nie je možné vidieť, preto je potrebné, aby práva účastníka boli ochránené rozhodnutím Ústavného súdu.

Podľa čl. 127 ods. 1 poslednej vety Ústavy Slovenskej republiky Ústavný súd Slovenskej republiky je oprávnený a povinný chrániť základné práva a slobody, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Na to nadväzuje rovnaká zákonná úprava (§ 49 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Sťažnosť na Ústavný súd SR podáva sťažovateľka z dôvodu, že o ochrane jej práv nerozhoduje iný orgán a neexistuje ani žiadne dostupné právne prostriedky, ktoré by priniesli účinnú nápravu a ktoré som nevyužila.

Navrhujeme, aby Ústavný súd SR po predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov sťažnosť prijal na ďalšie konanie, a aby po oboznámení sa s vecou, najmä nahliadnutím do spisov 11 CoP 33/07, 17 P 52/2007, 17 P 427/2006, resp. 15 C 237/06 - konanie o rozvode, a následne v konaní vo veci samej vyhovel našej sťažnosti.

Vzhľadom k tomu, že postup orgánov štátu viedol sťažovateľku k dlhodobému odlúčeniu od jej detí, na ktoré je silno citovo fixovaná a pociťuje strach a obavu o ich zdravie, pretože jej nie sú poskytované riadne informácie o ich zdravotnom stave a podmienkach života, pociťuje frustráciu z nemožnosti dosiahnuť spravodlivé zistenie a preskúmanie záujmov detí a uplatnenie jej rodičovských práv, žiada o uhradenie nemajetkovej ujmy, ktorá jej bola týmto spôsobená. V súčasnosti je sťažovateľka v starostlivosti psychológa, ktorý lieči psychickú ujmu z dôvodu prežívania dlhodobého stresu. Sťažovatelia pociťuje hlbokú krivdu z riešenia jej situácie zo strany zodpovedných orgánov, ktoré vyslovením porušenia práv nie je možné odčiniť. Z toho dôvodu žiada ako náhradu morálnej ujmy finančné zadosťučinenie, ktoré by predstavovala prevzatie zodpovednosti zo strany týchto orgánov. Súčasne žiada, aby Ústavný súd priznal náhradu trov právneho zastúpenia v rozsahu procesných úkonov, ako aj ďalších nákladov spojených s uplatňovaním ochrany ich práv na tomto súde podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. § 14 ods. 1 písm. a) až c) a podľa § 16 ods. 3, pretože jej sociálne podmienky neumožňujú

podieľať sa na ich úhrade a nebolo by ani spravodlivé, aby bola povinná tieto trovy znášať sama z dôvodu uplatňovania svojich práv.

Vzhľadom k tomu, že porušovanie základných práv stále trvá, tým, že na ochranu práv sťažovateľov nebolo doteraz vydané žiadne rozhodnutie, ktoré by ich práva chránilo, je lehota na podanie sťažnosti zachovaná.

Za účinnú ochranu práv je pritom možné podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu považovať len rozhodnutie vo veci samej, ktoré by pretrvávajúci stav porušovania práv zastavilo alebo obmedzilo a súčasne taký postup orgánov, ktorý bezvýhradne rešpektuje všetky procesné postupy a práva sťažovateľov. Sťažovateľka využila voči všetkým nezákonným rozhodnutiam riadny opravný prostriedok.

Na základe vyššie uvedeného navrhujeme, aby Ústavný súd SR prijal tento nález:

1. Základné právo M. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, na spravodlivý proces a prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy SR, čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, a čl. 9 ods. 1 a 3 Dohovoru o právach dieťaťa v konaniach sp. zn. 17 P 427/2006, 11 CoP 33/07 a 17 P 52/2007 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava V v konaní vedenom pod spis. zn. 17 P 52/2007 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave pod č. k. 11 CoP 33/07-101 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

4. Uznesenie Okresného súdu 17 P 52/2007-58 sa zrušuje.

5. M. S. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré je povinný zaplatiť Okresný súd Bratislava V a Krajský súd v Bratislave sťažovateľke spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. M. S. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške vyčíslenej v osobitnom vyjadrení na výzvu Ústavného súdu.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Ústavný súd predovšetkým uvádza, že citlivo vníma ústavné sťažnosti, ktoré sa týkajú rodičovských práv. V danom prípade v záujme identifikácie jednotlivých previazaných konaní, ktoré boli sťažovateľkou napadnuté, bolo nutné zadovážiť všetky súvisiace súdne spisy. Na základe sťažnosti a dotknutých spisov možno predmet konania pred ústavným súdom vymedziť nasledovne:

Sťažovateľka namietala porušenie označených základných práv v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 17 P 427/2006 (predbežné opatrenie) v spojení s odvolacím konaním vedeným pred krajským súdom pod sp. zn. 11 CoP 33/07 a taktiež v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 17 P 52/07 (úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva).

V roku 2006 podal sťažovateľkin manžel návrh na rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode, pričom jeho súčasťou bol aj návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým súd maloleté deti predbežne zverí otcovi a matke uloží povinnosť platiť na deti výživné. Uvedené rozvodové konanie bolo vedené na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 237/06 (nie je predmetom konania tejto ústavnej sťažnosti). Návrh na predbežné opatrenie, ktorý bol súčasťou návrhu na rozvod, okresný súd uznesením vylúčil na samostatné konanie, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 17 P 427/2006. V uznesení okresného súdu, ktorým rozhodol o predbežnom opatrení, okresný súd zaviazal otca, aby podal návrh na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva. Otec maloletých detí teda návrhom doručeným okresnému súdu 24. januára 2007 požiadal o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva, pričom uvedené konanie bolo vedené pod sp. zn. 17 P 52/2007.

1.1 V konaní sp. zn. 17 P 427/2006 (predbežné opatrenie) namietala sťažovateľka porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 36 ods. 1 listiny) a taktiež práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť a práva podľa čl. 9 ods. 1 a 3 Dohovoru o právach dieťaťa (čl. 41 ods. 4 ústavy a čl. 32 ods. 4 listiny). Najprv treba uviesť, že aj konanie o predbežnom opatrení je primerane chránené právom na súdnu ochranu. Podľa sťažovateľky predovšetkým neboli odvolacím súdom vzaté

do úvahy jej námietky. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí totiž uviedol, že námietky uvedené sťažovateľkou budú prejednávané v konaní o rozvode a za danej situácie treba, aby boli usporiadané pomery detí.

Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že podľa § 75 ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) musí súd o návrhu na odovzdanie dieťaťa do starostlivosti druhého z rodičov rozhodnúť do siedmich dní. Z uvedeného je zrejmé, že zákonodarca tu zdôrazňuje hodnotu rýchlosti konania. V predmetnej veci podal otec návrh 1. decembra 2006, pričom bol tento návrh vylúčený na samostatné konanie uznesením z 19. decembra 2006 a samotné predbežné opatrenie bolo vydané 29. decembra 2006. Pri predbežnom opatrení stačí, aby boli skutočnosti osvedčené, čo sa podľa ústavného súdu udialo. Súd síce môže vykonať výsluchy účastníkov (§ 75 ods. 7 OSP), ale ich vykonanie v zmysle § 123 OSP je nutné vyvažovať s účelom predbežného opatrenia spočívajúcom v rýchлом ustálení pomerov.

Napriek rozsiahlej argumentácii sťažovateľky uvedenej v odvolaní proti predbežnému opatreniu možno s ohľadom na okolnosti danej veci akceptovať názor odvolacieho súdu, ktorý po posúdení skutočností uvedených v odvolaní uprednostnil zachovanie pomerov v súlade s prvostupňovým rozhodnutím. Okrem toho v tom čase už prebiehalo aj riadne konanie o určení práv a povinností k deťom na čas do rozvodu a taktiež sťažovateľka otázku styku s dieťaťom riešila iným návrhom na predbežné opatrenie (zamietnuté uznesením okresného súdu č. k. 17 P 196/2007-40, pozn.), ktoré nie je predmetom konania o ústavnej sťažnosti. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že konanie krajského súdu nebolo arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené, a preto s ohľadom na okolnosti danej veci zjavne nedošlo k porušeniu sťažovateľkinho práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť, práva na súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, prípadne práv podľa čl. 9 ods. 1 a 3 Dohovoru o právach dieťaťa a ostatných označených súvisiacich práv. Z tohto dôvodu ústavný súd v tejto časti sťažnosť odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

1.2 V konaní sp. zn. 17 P 427/2006 (predbežné opatrenie) sťažovateľka taktiež namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V čase podania ústavnej sťažnosti však už namietané konanie bolo právoplatne skončené. Uznesenie okresného súdu č. k. 17 P 427/2006-11, ktoré bolo potvrdené uznesením krajského súdu č. k. 11 CoP 33/07-101 z 30. marca 2007, nadobudlo právoplatnosť 17. mája 2007. Sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 17. júla 2007. Momentom právoplatného skončenia tohto súdneho konania bol odstránený stav právnej neistoty sťažovateľky.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

V rámci ustálenej judikatúry ústavného súdu v tejto oblasti sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právu na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď porušenie ešte trvalo (napr. rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 20/00, III. ÚS 315/06).

Ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach uviedol, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená, ak stav právnej neistoty už netrvá. Preto v danom prípade nebolo porušené ani základné právo sťažovateľky zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy.

2. V konaní sp. zn. 17 P 52/2007 (úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva) namieta sťažovateľka porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd uvádza, že aj keď v čase rozhodovania je už preskúmané konanie právoplatne zastavené, v čase doručenia ústavnej sťažnosti uvedené konanie ešte trvalo, a preto ústavný súd musí preskúmať, či nedošlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy.

Zo spisu ústavný súd zistil, že návrh bol doručený okresnému súdu 24. januára 2007. Uznesením č. k. 17 P 52/2007-58 z 19. februára 2007 okresný súd prerušil konanie podľa ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) OSP, pretože v konaní o rozvod už bolo 29. decembra 2006 vydané predbežné opatrenie, ktoré však v čase prerušenia preskúmaného konania ešte nenadobudlo právoplatnosť. Sťažovateľka 27. februára 2007 nahliadla do spisu. Proti

uznesení o prerušení konania sa odvolala, pretože podľa jej názoru konanie o predbežnom opatrení nie je takým konaním, ktoré môže mať význam pre prerušené konanie. Okresný súd 2. apríla 2007 predložil spis odvolaciemu súdu, ktorý ho však 10. apríla 2007 vrátil ako predčasne predložený, pretože nebol dodržaný postup sudcu podľa § 374 ods. 3 OSP. Spis bol opätovne predložený odvolaciemu súdu 10. mája 2007. Uznesením č. k. 11 CoP 152/07-73 z 31. mája 2007 krajský súd zrušil a vrátil napadnuté rozhodnutie okresného súdu. Uznesením č. k. 17 P 52/2007-74 z 25. júla 2007 ustanovil okresný súd maloletým deťom opatrovníka a výzvami si zabezpečoval podklady na rozhodnutie. Podľa úradného záznamu z 5. októbra 2007 znalkyňa okresnému súdu oznámila, že nemôže vyhotoviť znalecký posudok, pretože sa sťažovateľka nedostavila ku znalkyni na žiaden z dohodnutých termínov, s tým, že sa vždy ospravedlnila zdravotnými dôvodmi. Právny zástupca sťažovateľky požiadal faxom z 10. októbra 2007 o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti a hospitalizácie. Po krátkom pojednávaní 10. októbra 2007 okresný súd pojednávanie odročil s tým, že vyčká na vypracovanie znaleckého posudku a následne nariadi nový termín pojednávania. Podaním doručeným okresnému súdu 7. mája 2008 navrhovateľ vzal späť návrh na začatie konania o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva. Na pojednávaní uskutočnenom 14. mája 2008 okresný súd vyhlásil uznesenie, ktorým konanie zastavil. Proti uzneseniu nebolo podané odvolanie, a preto s nadobudnutím jeho právoplatnosti 14. mája 2008 bolo konanie zastavené.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Ústavný súd uvádza, že predmetné konanie možno považovať za štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, avšak podľa ustanovenia § 176 ods. 3 OSP ak zákon neustanovuje inak, vo veciach starostlivosti súdu o maloletých rozhodne súd bez zbytočného odkladu najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania. Konanie

možno predĺžiť, len ak z vážnych dôvodov a z objektívnych príčin nemožno vykonať dôkazy. Povaha prerokúvanej veci je citlivá, pretože ide o starostlivosť o maloleté deti, aj keď len dočasnú na čas do rozvodu. Naliehavosť veci bola v danom prípade zmiernená tým, že v inom konaní bola situácia maloletých detí predbežne ustálená. K správaniu sťažovateľky možno uviesť, že nespolupracovala so znalkyňou a taktiež sa ospravedlnila z účasti na prvom pojednávaní. Okresný súd prispel k predĺženiu konania tým, že v rozpore so zákonom prerušil konanie a tiež nesprávne predložil vec odvolaciemu súdu. Inak však postupoval plynule.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že konanie okresného súdu bolo v danej veci napriek nedostatkom plynulé, a preto nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkinho práva na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Z tohto dôvodu ústavný súd aj v tejto časti odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

3. Sťažovateľka napokon žiada zrušenie uznesenia okresného súdu č. k. 17 P 52/2007-58, ktorým bolo prerušené konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva. Zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že krajský súd uznesením z 31. mája 2007 na základe odvolania navrhovateľky napadnuté uznesenie zrušil. Z uvedeného vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti bolo už napadnuté uznesenie zrušené, a tak nemohlo byť v priamej súvislosti s porušením označených práv. Z tohto dôvodu ústavný súd v tejto časti odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2008